

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1953

Vyhlásené: 08.06.1953 Časová verzia predpisu účinná od: 23.10.1954 do: 16.06.1959

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

47.

Vládne nariadenie

zo dňa 12. mája 1953

o štátnej arbitráži.

Vláda Československej republiky nariaďuje so súhlasom prezidenta republiky podľa § 1 ústavného zákona č. 47/1950 Sb., o úpravách v organizácii verejnej správy, a podľa § 42 ods. 1 zákona č. 241/1948 Sb., o prvom päťročnom hospodárskom pláne rozvoja Československej republiky (zákon o päťročnom pláne):

§ 1.

Štátna arbitráž rozhoduje predsmluvné a majetkové spory medzi podnikmi, organizáciami a zariadeniami socialistického sektora i orgánmi štátnej správy. Pri rozhodovaní dbajú orgány štátnej arbitráže na to, aby bola upevňovaná socialistická zákonnosť, plánovacia a smluvná disciplína a chozrasčot; dávajú aj podnety na to, aby bola uplatňovaná majetková zodpovednosť vedúcich osôb za nesplnenie alebo nesprávne plnenie záväzkov.

§ 2.

Pri rozhodovaní sporov sa štátna arbitráž spravuje právnymi predpismi i zásadami hospodárskej politiky Československej republiky.

§ 3.

Orgánmi štátnej arbitráže sú:

- a) Štátna arbitráž pri vláde Československej republiky,
- b) Štátna arbitráž pri Sbere povereníkov,
- c) štátne arbitráže pri krajských národných výboroch.

§ 4.

(1) Orgány štátnej arbitráže sa skladajú z hlavného arbitra, primeraného počtu zástupcov hlavného arbitra a štátnych arbitrov. Orgány Štátnej arbitráže Československej republiky vymenúva na návrh ministra spravodlivosti vláda, orgány Štátnej arbitráže pre Slovensko Sbor povereníkov a orgány štátnej arbitráže pri krajských národných výboroch krajské národné výbory. Osobné a vecné potreby Štátnej arbitráže Československej republiky zabezpečuje Ministerstvo spravodlivosti, Štátnej arbitráže pre Slovensko Sbor povereníkov a štátnej arbitráže pri krajských národných výboroch krajské národné výbory.

(2) Hlavný arbiter a jeho zástupcovia vedú prácu štátnej arbitráže.

(3) Pracovníci štátnej arbitráže sú štátnymi zamestnancami.

§ 5.

Hlavný arbiter Československej republiky má právo predkladať prostredníctvom ministra spravodlivosti návrhy opatrení v hospodárskych veciach vláde, hlavný arbiter pre Slovensko Sboru povereníkov a hlavný arbiter pri krajskom národnom výbore rade krajského národného výboru.

§ 6.

Štátna arbitráž rozhoduje predsmluvné spory, spory zo smlúv a ostatné majetkové spory medzi stranami uvedenými v § 1 (ďalej len „strany“), s výnimkou sporov uvedených v § 7.

§ 7.

(1) Štátna arbitráž nerozhoduje:

- a) spory uvedené v § 28 ods. 1 a 2 a v § 29 ods. 1, iba ak orgán nadriadený stranám, pri ktorom je zriadená rezortná alebo družstevná arbitráž, dá súhlas na to, aby spor rozhodla štátna arbitráž;
- b) spory z prepravných zmlúv v doprave železničnej (včítane prepravy na vlečkách), v doprave automobilovej, vodnej a leteckej, ak je jednou stranou dopravná organizácia pre verejnú prepravu, ako aj spory o poplatky súvisiace s vykonávaním týchto prepráv;
- c) majetkové spory, pri ktorých aspoň jednou zo strán je jednotné roľnícke družstvo;
- d) majetkové spory, ktoré nevznikli zo vzťahov upravených predpismi o hospodárskych zmluvách alebo predpismi o iných opatreniach, ktorými sa zabezpečuje plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva; v tomto rámci štátna arbitráž nerozhoduje najmä majetkové spory o náhradu škody spôsobenej dopravnými prostriedkami, spory vo veciach upravených predpismi o národnom poistení, vo veciach ukončenia chráneného nájmu bytov a spory o vylúčenie vecí z exekúcie.

(2) Spory uvedené v odseku 1 písm. b), c) a d) rozhodujú sudy; v týchto sporoch sú všetky strany uvedené v § 1 spôsobilé byť účastníkom konania pred súdmi.

§ 8.

Štátna arbitráž pri krajskom národnom výbore je kompetentná:

- a) pre spory medzi stranami, podriadenými krajskému národnému výboru, pri ktorom je zriadená, alebo národným výborom alebo krajskému družstevnému orgánu (rôznym krajským družstevným orgánom) v obvode tohto krajského národného výboru,
- b) pre spory, ktorých rozhodovaním ju poverí Štátna arbitráž pri vláde alebo Štátna arbitráž pri Sboore povereníkov poprípade rezortná alebo družstevná arbitráž.

§ 9.

Štátna arbitráž pri Sboore povereníkov je kompetentná:

- a) pre spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je povereníctvo alebo strana podriadená povereníctvu,
- b) pre spory medzi stranami, ktoré sú podriadené rôznym krajským národným výborom alebo národným výborom alebo rôznym krajským družstevným orgánom v obvode rôznych krajských národných výborov na Slovensku,
- c) pre spory, ktorých rozhodovaním ju poverí Štátna arbitráž pri vláde.

§ 10.

(1) Štátna arbitráž Československej republiky rozhoduje spory, pre ktoré nie je kompetentná iná štátna arbitráž, a ktoré nepatria ani pred arbitráž rezortnú (§ 28) alebo družstevnú (§ 29).

(2) Štátna arbitráž pri vláde rozhoduje aj spory medzi jednotlivými ústrednými úradmi alebo orgánmi o základných podmienkach dodávky.

(3) Ak má jedna zo strán sídlo v českých zemiach a druhá na Slovensku, je kompetentná Štátna arbitráž pri vláde.

§ 11.

(1) Rozhodovaním sporov uvedených v § 10 ods. 1 môže Štátna arbitráž pri vláde, pokiaľ nie je stranou ústredný úrad alebo orgán, poveriť Štátnu arbitráž pri Sbore povereníkov alebo štátne arbitráže pri krajských národných výboroch.

(2) Rozhodovaním sporov uvedených v § 9 písm. a) a b) môže Štátna arbitráž pri Sbore povereníkov, pokiaľ nie je stranou povereníctvo, poveriť štátne arbitráže pri krajských národných výboroch na Slovensku.

(3) V pochybnostiach o tom, ktorá štátna arbitráž je pre rozhodnutie určitého sporu kompetentná, určí kompetenciu hlavný arbiter pri vláde.

(4) Rozhodovaním sporov uvedených v § 9 písm. a) a b) a v § 10 ods. 1, ktorých predmet spadá prevažne do pôsobnosti určitého ministerstva, môže Štátna arbitráž Československej republiky po dohode s týmto ministerstvom poveriť orgány jeho rezortnej arbitráže.

§ 12.

Ak vysloví štátna arbitráž, že je nekompetentná, je jej rozhodnutím súd viazaný, a to i v prípade, že ide o spor, ktorý súd štátnej arbitráži postúpil.

§ 13.

(1) Štátna arbitráž začína konanie:

- a) na žiadosť strany,
- b) z vlastného podnetu,
- c) z rozkazu orgánu, pri ktorom je zriadená.

(2) Štátna arbitráž pri Sbore povereníkov začína konanie aj z rozkazu Štátnej arbitráže pri vláde. Štátna arbitráž pri krajskom národnom výbore začína konanie aj z rozkazu Štátnej arbitráže pri vláde a na Slovensku i z rozkazu Štátnej arbitráže pri Sbore povereníkov.

§ 14.

(1) Spor rozhoduje štátny arbiter spolu s predstaviteľmi sporných strán (ich zástupcami); za každú stranu sa zúčastní na rozhodovaní vždy jeden predstaviteľ (jeho zástupca). Ak nemožno spor takto rozhodnúť, najmä preto, že sa predstavitelia strán nedohodnú, alebo preto, že ich dohoda by bola v rozpore so všeobecným záujmom, najmä s potrebami hospodárskeho plánovania, rozhodne spor štátny arbiter sám. Ak sa neustanoví predstaviteľ jednej alebo oboch strán, môže štátny arbiter rozhodnúť spor v ich neprítomnosti.

(2) Složitý spor môže dať hlavný arbiter rozhodnúť trom štátnym arbitrom, z ktorých jeden predsedá.

(3) Ak je aspoň jedna zo strán financovaná zo štátneho rozpočtu, prizve sa na arbitrážne konanie zástupca Ministerstva financií; ak je financovaná z rozpočtu niektorého národného výboru, prizve sa zástupca finančného orgánu národného výboru, o ktorého rozpočet ide.

§ 15.

Štátna arbitráž nie je viazaná návrhmi strán; môže založiť, zmeniť alebo zrušiť právny pomer medzi stranami.

§ 16.

Každý je povinný na požiadanie orgánov štátnej arbitráže oznámiť údaje a predložiť listiny, ktoré štátna arbitráž potrebuje pri výkone svojej činnosti, a vypovedať pred ňou pravdivo a úplne o všetkých okolnostiach, na ktoré sa ho opýtajú.

§ 17.

(1) O všetkých podstatných porušeníach štátnej, plánovacej alebo zmluvnej disciplíny a o iných závadách a nedostatkoch v činnosti podnikov, organizácií a zariadení socialistického sektora i orgánov štátnej správy, ktoré vyšli najavo pri arbitrážnom konaní, podáva zpravu štátna arbitráž príslušným nadriadeným orgánom a v nutných prípadoch generálnej prokuratúre.

(2) Ten, kto zpravu dostal, je povinný do tridsať dní odpovedať a zaujať najmä stanovisko k prípadnému návrhu štátnej arbitráže, ako odstrániť závady a vylúčiť ich opakovanie.

(3) Štátna arbitráž je povinná viesť presnú evidenciu a kontrolu o zpravách podľa odseku 1 a o odpovediach podľa odseku 2; ak považuje odpoveď za nedostatočnú, musí naliehať na vykonanie opatrenia, ktoré navrhla v zpráve, alebo iného vhodného opatrenia.

§ 18.

(1) Strane, ktorá porušila štátnu plánováciu alebo zmluvnú disciplínu alebo zavdala svojvoľne podnet na konanie alebo ho svojvoľne preťahuje, môže štátna arbitráž uložiť poriadkovú pokutu do 100.000 Kčs.

(2) Tomu, kto nesplní niektorú z povinností uložených ustanovením § 16 alebo ruší arbitrážne konanie, môže štátna arbitráž po predchádzajúcom napomenutí uložiť poriadkovú pokutu do 50.000 Kčs.

(3) Ak vyjdú pri arbitrážnom konaní najavo neporiadky v účtovnej evidencii, môže hlavný arbiter uložiť zodpovedným vedúcim a hlavným (vedúcim) účtovníkom strán, u ktorých boli tieto neporiadky zistené, poriadkovú pokutu do výšky ich mesačnej mzdy; ak ide o neporiadky v inej evidencii, môže túto pokutu uložiť zodpovedným vedúcim.

§ 19.

Rozhodnutia štátnej arbitráže sú konečné.

§ 20.

(1) Strany sú povinné splniť rozhodnutie v lehote, určenej štátnou arbitrážou.

(2) Rozhodnutia nespĺnené v určenej lehote sa vykonávajú odpísaním z účtu povinnej strany v banke, ak ide o peňažné plnenie, inak správnou alebo súdnou exekúciou. Rozhodnutie možno vykonať, len ak požiada oprávnená strana o jeho výkon do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia a v konaní náležite pokračuje.

(3) Osoby, ktoré zavinily, že rozhodnutie nebolo splnené, môžu byť kárne alebo trestne stíhané.

§ 21.

Podrobnosti o exekučnom výkone rozhodnutia upravia ministerstvá spravodlivosti, vnútra a financií vyhláškou v úradnom liste.

§ 22.

(1) Na činnosť štátnej arbitráže dozerá orgán, pri ktorom je štátna arbitráž zriadená.

(2) Hlavný arbiter dozerá v odbore svojej pôsobnosti na správnosť rozhodnutí štátnych arbitrov.

(3) Kompetentný hlavný arbiter môže na návrh alebo z vlastného podnetu rozhodnutie zmeniť alebo ho zrušiť a buď prikázať spor na nové prejednanie alebo urobiť iné opatrenie, ak rozhodnutím boli porušené právne predpisy alebo zásady hospodárskej politiky Československej republiky; také opatrenie môže urobiť pri predzmluvných sporoch najneskoršie do tridsať dní, pri majetkových sporoch najneskoršie do šesťdesiat dní od právoplatnosti rozhodnutia. V sporoch uvedených v § 11 ods. 1 a 2 má toto právo i hlavný arbiter Československej republiky, poprípade hlavný arbiter pre Slovensko. Strana, ktorá nesúhlasí s rozhodnutím štátnej arbitráže, môže do pätnásť dní od právoplatnosti rozhodnutia požiadať hlavného arbitra, aby použil svoje právo zmeniť alebo zrušiť také rozhodnutie.

§ 23.

(1) Vláda, Sbor povereníkov a rada krajského národného výboru môžu z dôvodov uvedených v § 22 ods. 3 zmeniť rozhodnutie kompetentného hlavného arbitra urobené podľa § 22 ods. 3 alebo ho zrušiť, a buď prikázať spor na nové prejednanie, alebo urobiť iné opatrenie; z rovnakých dôvodov môžu tieto orgány takto postupovať, ak hlavný arbiter na návrh na preskúmanie rozhodnutia neurobil niektoré z opatrení uvedených v § 22 ods. 3. V sporoch uvedených v § 11 ods. 1 a 2 má tieto práva len vláda, poprípade Sbor povereníkov.

(2) Ak žiada o preskúmanie rozhodnutia urobeného podľa § 22 ods. 3 strana alebo orgán nadriadený niektorej zo strán, musí sa žiadosť podať na tej štátnej arbitráži, o rozhodnutie ktorej ide, najneskoršie do tridsať dní odo dňa, keď strana alebo jej nadriadený orgán dostali rozhodnutie hlavného arbitra.

§ 24.

Za konanie pred orgánmi štátnej arbitráže a za preskúmanie rozhodnutia hlavným arbitrom (§ 22 ods. 3) na žiadosť strany sa platí arbitrážny poplatok. Potvrdenie o jeho zaplatení musí strana pripojiť k arbitrážnej žiadosti alebo k žiadosti o preskúmanie rozhodnutia. Minister financií určí nariadením výšku arbitrážneho poplatku a vydá o ňom potrebné predpisy.

§ 25.

Nároky svedkov a znalcov sa spravujú predpismi platnými pre svedkov a znalcov v súdnom konaní.

§ 26.

(1) Hlavný arbiter Československej republiky vydáva všeobecné smernice pre činnosť orgánov štátnej, rezortnej a družstevnej arbitráže.

(2) Hlavný arbiter Československej republiky zvoláva pravidelné porady pracovníkov štátnej, rezortnej a družstevnej arbitráže a vykonáva prieskum a kontrolu ich práce.

§ 27.

Podrobné predpisy o organizácii, právomoci a príslušnosti štátnej arbitráže a o konaní pred ňou vydá hlavný arbiter Československej republiky a podľa potreby ich vyhlási v úradnom liste; podrobné predpisy na vykonanie § 7 ods. 1 písm. d) vydá po dohode s Najvyšším súdom.

§ 28.

(1) Jednotliví ministri zriaďujú podľa potreby pri svojich ministerstvách orgány rezortnej arbitráže a pri poverenictvách oblastné orgány rezortnej arbitráže, ktoré medzi stranami priamo podriadenými týmto ministerstvám, poprípade poverenictvám rozhodujú spory uvedené v odseku 2; podľa potreby zriaďujú ministri orgány rezortnej arbitráže a oblastné orgány rezortnej arbitráže aj pri iných ústredných úradoch (ich oblastných orgánoch) im podriadených.

(2) Orgány rezortnej arbitráže rozhodujú

- a) predzmluvné spory;
- b) spory z hospodárskych zmlúv alebo iných opatrení, ktorými sa zabezpečuje plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva;
- c) majetkové spory, ktoré vznikli zo vzťahov upravených predpismi o hospodárskych zmluvách alebo iných opatreniach uvedených v písm. b);
- d) spory, ktorých rozhodovaním ich poverí Štátna arbitráž Československej republiky (§ 11 ods. 4).

(3) Pre rezortnú arbitráž platia primerane ustanovenia §§ 1, 2, 4 a 7, § 11 ods. 3, § 12, §§ 15 až 21 a §§ 24 a 25; rezortná arbitráž je povinná začať arbitrážne konanie tiež z podnetu hlavného arbitra Československej republiky.

(4) Rezortná arbitráž môže z dôvodov vhodnosti postúpiť spor štátnej arbitráži pri krajskom národnom výbore, ktorá je uznesením o tom viazaná.

(5) Predpisy o organizácii rezortnej arbitráže, o jej príslušnosti, o konaní pred ňou a o preskúmaní jej rozhodnutí vydajú kompetentní ministri.

§ 29.

(1) Ústredné sväzy družstiev môžu zriadiť orgány družstevnej arbitráže pri týchto sväzočoch a oblastné orgány družstevnej arbitráže pri slovenských sväzočoch družstiev. S výnimkou sporov, spadajúcich do právomoci štátnej arbitráže (§ 8 písm. a), rozhodujú orgány družstevnej arbitráže spory uvedené v § 28 ods. 2, ku ktorým došlo medzi podriadenými družstvami, poprípade družstevnými sväzmi a ich podnikmi.

(2) Pre družstevnú arbitráž platia obdobne ustanovenia § 28 ods. 3 a 4.

(3) Predpisy o organizácii družstevnej arbitráže, o jej príslušnosti, o konaní pred ňou a o preskúmaní jej rozhodnutí vydajú kompetentné ústredné sväzy družstiev.

§ 30.

(1) Zrušujú sa ustanovenia §§ 13 až 32 a § 35 zákona č. 99/1950 Sb., o hospodárskych smluvách a štátnej arbitráži, vládne nariadenie č. 139/1950 Sb., o zriadení krajských arbitrážnych komisií, o organizácii a príslušnosti arbitrážnych komisií a o konaní pred nimi, a § 5 vládneho nariadenia č. 122/1951 Sb., o ďalších presunoch pôsobnosti a o iných zjednodušeníach verejnej správy.

(2) Dokiaľ nedôjde k vydaniu predpisov podľa § 28 ods. 4, zostávajú v činnosti doterajšie rezortné a oblastné arbitrážne komisie a spravujú sa predpismi uvedenými v odseku 1.

§ 31.

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykoná ho predseda vlády po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Čl. II

Doterajšie orgány rezortnej arbitráže a oblastné orgány rezortnej arbitráže zostávajú aj naďalej v činnosti; v platnosti zostávajú naďalej aj predpisy vydané podľa § 28 ods. 4 vl.nar. č. 47/1953 Zb., pokiaľ nie sú v rozpore s ustanovením § 28 ods. 1 až 4 citovaného nariadenia v znení čl. I tohto nariadenia.

Čl. III

(1) Orgány štátnej (rezortnej) arbitráže i súdy dokončia veci začaté u nich pred účinnosťou tohto nariadenia, i keď by podľa ustanovení čl. I č. 1 alebo č. 13 tieto veci do ich právomoci už nepatrili: ustanovenie § 12 vládneho nariadenia č. 47/1953 Zb. tým nie je dotknuté.

(2) Pri sporoch, v ktorých bolo urobené rozhodnutie štátnej arbitráže predodňom, keď toto nariadenie nadobudne účinnosť, sa pre žiadosť strany o preskúmanie rozhodnutia použijú doterajšie predpisy.

Zápotocký v. r.

Široký v. r.

